

Organizacje pozarządowe w Polsce

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Wirtualny spacer + Mapa myśli](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Beata Charycka, Marta Gumkowska, *Kondycja organizacji pozarządowych. Raport z badań 2018*, dostępny w internecie: fakty.ngo.pl [dostęp 18.03.2020].
- Źródło: *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 9.08.2020].
- Źródło: *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 27.09.2020].

- Źródło: *Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 21.09.2020].

Organizacje pozarządowe w Polsce

Pieter Brueghel Młodszy Siedem uczynków miłosierdzia,
Źródło: domena publiczna.

Dolnośląskie Stowarzyszenie na rzecz Autyzmu rozpoczęło prace nad budową ośrodka terapeutycznego dla swoich podopiecznych. Inna organizacja, Nidzicka Fundacja Rozwoju „Nida”, od 2000 roku prowadzi program English Teaching – inicjuje i wspiera działania na rzecz promocji języka angielskiego oraz poprawy poziomu jego nauczania wśród dzieci i młodzieży z małych miast i wsi. Działalność stowarzyszeń i fundacji może przybierać różne formy.

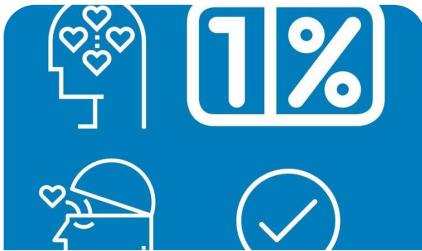
Ty też możesz podać wiele takich przykładów. A może działasz w jednej z takich organizacji? Dlaczego to robisz?

Początki fundacji i stowarzyszeń sięgają średniowiecza, kiedy powstały pierwsze organizacje filantropijne. Dziś mamy organizacje pozarządowe, które działają w interesie społeczeństwa, a nie dla osiągnięcia zysku.

Twoje cele

- Zdefiniujesz pojęcia: organizacja pozarządowa, organizacja pożytku publicznego i organizacja non-profit, i wskażesz, co je różni.
- Przeanalizujesz, kto może założyć organizację pozarządową.
- Scharakteryzujesz rolę, jaką pełnią organizacje pozarządowe w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego w Polsce.

Dla zainteresowanych

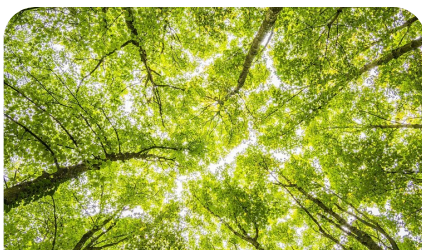
Jak założyć organizację pozarządową? Fundacje i stowarzyszenia

Historia organizacji pozarządowych w Polsce

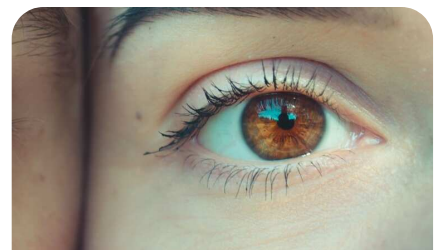
Organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną praw człowieka

Organizacje działające na rzecz ochrony środowiska w Polsce i na świecie

Organizacje pozarządowe w moim regionie i mojej miejscowości

Organizacje pozarządowe stojące na straży praw człowieka

Specyfika think tanków

Przeczytaj

Pojęcia, które mogą się mylić

Organizacje pozarządowe (NGO, z ang. *non-government organisation*) często nazywane są również organizacjami pożytku publicznego, organizacjami społecznymi lub organizacjami non-profit. Nie wszystkie te pojęcia znaczą jednak to samo.

Organizacje pozarządowe

Pojęcie **organizacji pozarządowej** zdefiniowano w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2018 r. poz. 450).

” Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Artykuł 3

2. Organizacjami pozarządowymi są:

1) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych lub przedsiębiorstwami, instytutami badawczymi, bankami i spółkami prawa handlowego będącymi państwowymi lub samorządowymi osobami prawnymi,

2) niedziałające w celu osiągnięcia zysku – osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 4.

Organizacje pożytku publicznego (OPP)

W tej samej ustawie określono również, jakie warunki musi spełnić organizacja, by stać się **organizacją pożytku publicznego (OPP)**. Może nią być zarówno organizacja pozarządowa, jak i np. spółdzielnia socjalna, klub sportowy czy koła łowieckie. Muszą one jednak spełniać łącznie wymagania opisane w art. 20 oraz art. 22 ust. 1.

Wymagania wobec OPP

Wymagania wobec OPP

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

OPP muszą dodatkowo co roku składać sprawozdania finansowe i merytoryczne ze swojej działalności. Są one dostępne na stronie internetowej Narodowego Instytutu Wolności. Spełnienie tych wymogów nie jest łatwe, ale dzięki temu co roku możesz zasilić konto takiej organizacji przekazując 1% swojego podatku.

Organizacje non-profit

Organizacje non-profit to wszystkie organizacje, które działają nie dla osiągnięcia zysku. Są to nie tylko stowarzyszenia i fundacje, ale również podmioty wyznaniowe, organizacje przyparafialne, organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego. Każda organizacja pozarządowa musi być organizacją non-profit. Oznacza to, że wszystkie środki finansowe, także te pochodzące ze sprzedaży towarów i usług, muszą być przeznaczone na działalność statutową.

Organizacja pozarządowa a organizacja społeczna

Organizacja społeczna jest pojęciem szerszym niż organizacja pozarządowa, np. związki zawodowy czy spółdzielnia mieszkaniowa są organizacjami społecznymi, lecz nie są to organizacje pozarządowe.

Ile jest organizacji pozarządowych w Polsce?

W Polsce w 2018 roku było zarejestrowanych: 117 tys. stowarzyszeń (w tym 17 tys. ochotniczych straży pożarnych) i 26 tys. fundacji, czyli łącznie około 143 tys. organizacji (wg REGON). Jednak nie wszystkie zarejestrowane organizacje rzeczywiście prowadzą działalność. Stowarzyszenie Klon/Jawor, od wielu lat specjalizujące się w badaniu kondycji organizacji pozarządowych, szacuje, że aktywnych jest około 65% zarejestrowanych organizacji. Według stanu na 14 marca 2019 roku niespełna 8980 organizacji miało status organizacji pożytku publicznego, choć nie są to wyłącznie organizacje pozarządowe.

Liczba zarejestrowanych stowarzyszeń i fundacji różni się w zależności od regionu Polski. Zdecydowanie najwięcej jest ich w województwie mazowieckim – 23 tysiące, w tym ponad połowa w samej Warszawie. Najmniej organizacji jest w województwach opolskim, lubuskim, podlaskim i świętokrzyskim – około 3–4 tysiące w każdym.

Mapa przedstawia rozkład organizacji pozarządowych w poszczególnych województwach. Zastanów się, jakie mogą być przyczyny tego, że w niektórych województwach działa tak mało organizacji.

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

W małych miejscowościach przeważają stowarzyszenia lub kluby sportowe. Główny obszar ich działań to sport oraz kultura i sztuka. Działają one raczej lokalnie.

W większych ośrodkach organizacje pozarządowe działają zazwyczaj na skalę

ogólnopolską lub międzynarodową. Jest tu wiele organizacji działających w obszarze edukacji i ochrony zdrowia.

Kto może założyć organizację pozarządową?

Założycielem **fundacji** (fundatorem) może być:

- każdy pełnoletni obywatel, niekoniecznie polski (np. założycielem Fundacji Batorego jest George Soros),
- osoba prawna, czyli np. firma (Fundacja Medicover, Fundacja PGE „Energia z Serca”) albo szkoła.

Aby założyć fundację, trzeba przeznaczyć na ten cel majątek, przepisy nie określają jednak jego wysokości. Do założenia fundacji wystarczy jedna osoba, choć oczywiście założycieli może być wielu.

Do założenia **stowarzyszenia zarejestrowanego w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS)** konieczne jest co najmniej siedem osób fizycznych obywatelstwa polskiego. Cudzoziemcy nie mają prawa do zakładania stowarzyszeń, ale mogą się w nich zrzeszać. Do założenia **stowarzyszenia zwykłego** wystarczą tylko trzy osoby, które zrzeszają się w określonym celu – realizacji [misji organizacji](#). Osoby prawne mogą być tylko członkami wspierającymi stowarzyszenia.

Ludzie w organizacjach pozarządowych

Ludzie w organizacjach pozarządowych

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ile zarabiają pracownicy organizacji?

Nie jest tajemnicą, że w organizacjach pozarządowych zarabia się dużo mniej niż w firmach. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w wymiarze 40 godzin w tygodniu wynosiło w 2018 roku 3000 zł brutto.

Płaca ta różni się w zależności od miejsca: od ok. 1200 zł na wsi do ok. 4000 zł w organizacjach zarejestrowanych w największych miastach w Polsce. Przeciętne wynagrodzenie w organizacjach pozarządowych na wsiach jest więc znacznie poniżej minimalnego wynagrodzenia płatnego na podstawie umowy o pracę, która w 2018 roku wynosiła 2100 zł brutto.

Jednakże możliwość spełniania swoich pasji, pomoc potrzebującym sprawia, że wielu pracowników organizacji pozarządowych traktuje swoją pracę w kategoriach misji społecznej, a nie tylko zarobku.

Z kim współpracują organizacje pozarządowe?

Organizacje dla realizacji swojej misji współpracują właściwie ze wszystkimi możliwymi podmiotami. Współpraca ta ma różnorodny charakter i może polegać na:

- realizacji wspólnych projektów,
- wsparciu finansowym (sponsoring),
- promocji działań,
- wzajemnej wymianie informacji.

Najważniejszym partnerem stowarzyszeń i fundacji są inne polskie organizacje pozarządowe, lokalna społeczność, samorząd lokalny (gminny, powiatowy, wojewódzki), w dalszej kolejności media lokalne, publiczne szkoły i przedszkola, lokalne firmy, instytucje kultury.

Słownik

członek organizacji

osoba należąca do organizacji posiadająca określone prawa i obowiązki

fundacja

organizacja ustanowiona aktem notarialnym lub testamentem przez fundatora (osobę lub firmę) dla realizacji zgodnych z podstawowymi interesami

Rzeczypospolitej Polskiej celów społecznie lub gospodarczo użytecznych

misja organizacji

główny powód powstania organizacji zapisany w jej statucie

NGO

skrót od angielskiego non governmental organization, któremu w języku polskim odpowiada określenie organizacja pozarządowa

organizacja pozarządowa

organizacja, która nie działa dla osiągnięcia zysku i nie jest jednostką sektora finansów publicznych

organizacja pożytku publicznego (OPP)

termin wprowadzony 1 stycznia 2004 r. przepisami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie; organizacja pozarządowa, na której rzecz można przekazać co roku 1% podatku dochodowego, zwolniona z niektórych opłat (np. skarbowych), ma możliwość bezpłatnego informowania o swojej działalności w ramach czasu antenowego w telewizji publicznej i radiu; otrzymanie przez organizację statusu OPP jest obwarowane wieloma warunkami i dodatkowymi obowiązkami

statut organizacji pozarządowej

akt prawny regulujący jej zadania, strukturę organizacyjną i sposób działania (określający obszar jej działalności statutowej)

stowarzyszenie

dobrowolne, samorządne, trwałe zrzeszenie o celach niezarobkowych. Stowarzyszenie opiera działalność na pracy społecznej swoich członków. Składa się z minimum 7 członków (stowarzyszenie rejestrowe) lub 3 członków (stowarzyszenie zwykłe)

wolontariusz

osoba, która wykonuje dobrowolną pracę na rzecz m.in. organizacji pozarządowych, organizacji kościelnych czy administracji publicznej wykonywana bez wynagrodzenia

Wirtualny spacer + Mapa myśli

Polecenie 1

Według badania CBOS-u z 2020 r. 84% ankietowanych ufa Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy jako instytucji i organizacji życia publicznego, stawiając ją tym samym na pierwszym miejscu – na kolejnych uplasowały się wojsko, NATO i Caritas¹. Zapoznaj się ze spacerem i dowiedz więcej o działalności tej organizacji, a następnie wykonaj ćwiczenie.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Polecenie 2

Stwórz własną mapę myśli, za pomocą której uporządkujesz swoją wiedzę na temat organizacji pozarządowych. Weź pod uwagę m.in. podział NGO, kto pracuje w tych organizacjach, kto nimi kieruje, skąd NGO mają pieniądze na swoją działalność, na podstawie jakich dokumentów działają.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Art. 8.1. Działalnością odpłatną pożytku publicznego jest:

1) działalność prowadzona przez organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, w sferze zadań publicznych, o której mowa w art. 4, za które pobierają one wynagrodzenie;

2) sprzedaż wytworzonych towarów lub świadczenie usług w zakresie:

a) rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r.

o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511, 1000, 1076, 1925, 2192 i 2354), lub

b) integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 217) oraz ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1205);

3) sprzedaż przedmiotów darowizny.

2. Przychód z działalności odpłatnej pożytku publicznego służy wyłącznie prowadzeniu działalności pożytku publicznego.

Źródło: *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 9.08.2020 r.].

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” Beata Charycka, Marta Gumkowska

Kondycja organizacji pozarządowych. Raport z badań 2018

Jak zatrudniają organizacje?

Co najmniej jednego stałego pracownika bądź pracowniczkę (lub ich zespół) ma 37% wszystkich organizacji (chodzi o osoby pracujące co najmniej raz w tygodniu). Przeciętnie w organizacji pracują 3 osoby. W 19% organizacji co najmniej jedna osoba jest zatrudniona na umowę o pracę, w kolejnych 18% organizacji jest osoba lub osoby pracujące regularnie, ale żadna z nich nie jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę.

Jak wygląda wolontariat w organizacjach?

63% organizacji angażuje wolontariuszy i wolontariuszki, przeciętnie jest to 6 osób rocznie. Połowa z nich, a więc 3 osoby, działa regularnie, co najmniej raz w miesiącu.

Kim są pracownicy i pracowniczki organizacji?

Płatny zespół organizacji to przeciętnie 3 osoby, w tym 59% to kobiety. Można więc powiedzieć, że płatny personel organizacji to przeciętnie dwie kobiety i jeden mężczyzna. Są takie dziedziny działania organizacji, które cechuje jeszcze większy stopień „feminizacji” zespołów pracowniczych – jest to przede wszystkim ochrona zdrowia, a w dalszej kolejności usługi socjalne, edukacja i wychowanie oraz kultura i sztuka.

Ćwiczenie 3

Zapoznaj się ze źródłami i wykonaj ćwiczenie.

Źródło I

FUNDACJA
NA RATUNEK
DZIECIOM Z CHOROBAJĄ NOWOTWOROWĄ

**Pomóż dzieciom
chorym na raka**

przekaż 1% podatku
podopiecznym Fundacji
„Na ratunek dzieciom z chorobą nowotworową”.
Mała kwota – wielka pomoc.

KRS: 86 210 www.naratunek.org

Źródło: Fundacja Na ratunek dzieciom z chorobą nowotworową, tylko do użytku edukacyjnego.

Źródło II

” Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Art. 20

1. Organizacją pożytku publicznego może być organizacja pozarządowa oraz podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 4, z zastrzeżeniem art. 21, która spełnia łącznie następujące wymagania:

- 1) prowadzi działalność pożytku publicznego na rzecz ogółu społeczności lub określonej grupy podmiotów, pod warunkiem że grupa ta jest wyodrębniona ze względu na szczególnie trudną sytuację życiową lub materialną w stosunku do społeczeństwa;

- 2) może prowadzić działalność gospodarczą wyłącznie jako dodatkową w stosunku do działalności pożytku publicznego;
- 3) nadwyżkę przychodów nad kosztami przeznacza na działalność, o której mowa w pkt 1;
- 4) ma statutowy kolegialny organ kontroli lub nadzoru, odrębny od organu zarządzającego i niepodlegający mu w zakresie wykonywania kontroli wewnętrznej lub nadzoru, przy czym członkowie organu kontroli lub nadzoru:
 - a) nie mogą być członkami organu zarządzającego ani pozostawać z nimi w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości służbowej, (...)
 - c) mogą otrzymywać z tytułu pełnienia funkcji w takim organie zwrot uzasadnionych kosztów lub wynagrodzenie (...)
- 5) członkowie organu zarządzającego nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
- 6) statut lub inne akty wewnętrzne organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 4, zabraniają:
 - a) udzielania pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań majątkiem organizacji w stosunku do jej członków, członków organów lub pracowników oraz osób, z którymi członkowie, członkowie organów oraz pracownicy organizacji pozostają w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, zwanych dalej „osobami bliskimi”,
 - b) przekazywania ich majątku na rzecz ich członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, w szczególności, jeżeli przekazanie to następuje bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach, (...)

Źródło: *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 9.08.2020 r.].

Ćwiczenie 4

Zapoznaj się z tekstami, a następnie wykonaj zadanie.

” Art. 2

1. Fundacje mogą ustanawiać osoby fizyczne niezależnie od ich obywatelstwa i miejsca zamieszkania bądź osoby prawne mające siedziby w Polsce lub za granicą.

(...)

Art. 3

(...)

2. W oświadczeniu woli o ustanowieniu fundacji fundator powinien wskazać cel fundacji oraz składniki majątkowe przeznaczone na jego realizację.

3. Składnikami majątkowymi, o których mowa w ust. 2, mogą być pieniądze, papiery wartościowe, a także oddane fundacji na własność rzeczy ruchome i nieruchomości.

” **Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach**

Art. 2

(...)

3. Stowarzyszenie opiera działalność na pracy społecznej swoich członków. Do prowadzenia swych spraw stowarzyszenie może zatrudniać pracowników, w tym swoich członków. (...)

Art. 9

Osoby w liczbie co najmniej siedmiu, zamierzające założyć

stowarzyszenie, uchwalają statut stowarzyszenia oraz wybierają komitet założycielski albo władze stowarzyszenia.

Źródło: *Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 21.09.2020 r.].

Ćwiczenie 5

Ćwiczenie 6

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Art. 33

1. Majątek stowarzyszenia powstaje ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, dochodów z własnej działalności, dochodów z majątku stowarzyszenia oraz z ofiarności publicznej. (...)

Art. 34

Stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą, według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach. Dochód z działalności gospodarczej stowarzyszenia służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między jego członków.

Art. 35

Stowarzyszenie może otrzymywać dotację według zasad określonych w odrębnych przepisach.

Źródło: *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 9.08.2020 r.].

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Art. 45

1. Korzystający ma obowiązek:

- 1) informować wolontariusza o ryzyku dla zdrowia i bezpieczeństwa związanym z wykonywanymi świadczeniami oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami;
- 2) zapewnić wolontariuszowi (...) bezpieczne i higieniczne warunki wykonywania przez niego świadczeń (...);
- 3) pokrywać (...) koszty podróży służbowych i diet.

2. Korzystający może pokrywać (...) także inne niezbędne koszty ponoszone przez wolontariusza, związane z wykonywaniem świadczeń na rzecz korzystającego.

3. Korzystający może pokrywać koszty szkoleń wolontariuszy w zakresie wykonywanych przez nich świadczeń określonych w porozumieniu (...).

Art. 46

1. Wolontariuszowi mogą przysługiwać świadczenia zdrowotne na zasadach przewidzianych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. Wolontariuszowi przysługuje zaopatrzenie z tytułu wypadku przy wykonywaniu świadczeń, o których mowa w art. 42, na podstawie odrębnych przepisów, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Wolontariuszowi, który wykonuje świadczenia przez okres nie dłuższy niż 30 dni, korzystający zobowiązany jest zapewnić ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków.

4. Jeżeli porozumienie zawarte między korzystającym a wolontariuszem dotyczy delegowania wolontariusza do wykonywania świadczeń na terytorium innego państwa, na obszarze którego trwa konflikt zbrojny, wystąpiła klęska żywiołowa lub katastrofa naturalna, korzystający jest obowiązany zapewnić wolontariuszowi ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz ubezpieczenie kosztów leczenia podczas pobytu za granicą, jeżeli kosztów tych nie pokrywa się z innego tytułu (...).

6. Korzystający może zapewnić wolontariuszowi ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej, w zakresie wykonywanych świadczeń.

Źródło: *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 9.08.2020 r.].

Dla nauczyciela

Autorka: Justyna Szymańska

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Organizacje pozarządowe w Polsce

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

II. Społeczeństwo obywatelskie.

Uczeń:

1) przedstawia rodzaje i przykłady organizacji pozarządowych; charakteryzuje działalność wybranych organizacji tego typu w Rzeczypospolitej Polskiej; wymienia zakres niezbędnych uregulowań w statucie stowarzyszenia.

Zakres rozszerzony

VI. Społeczeństwo obywatelskie i kultura polityczna.

Uczeń:

3) charakteryzuje główne kierunki aktywności organizacji pozarządowych w Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawia specyfikę think-tanków.

Kształowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- definiuje pojęcia: organizacja pozarządowa, organizacja pożytku publicznego i organizacja non-profit, i wskazuje, co je różni;
- analizuje, kto może założyć organizację pozarządową, jakie są wymagania wobec OPP oraz jakie obowiązki mają organizacje wobec wolontariuszy;

- charakteryzuje rolę, jaką pełnią organizacje pozarządowe w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego w Polsce.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów;
- dyskusja;
- analiza tekstu źródłowego;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- mapa myśli;
- elementu WebQuestu.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- wydruki fragmentów Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie dla każdej pary (lub link do strony sejmu).

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Uczniowie odpowiadają na pytanie, komu przekazaliby 1% swojego podatku. Mogą podać konkretne nazwy organizacji lub uogólnić je.

2. Burza mózgów. Uczniowie odpowiadają na pytania:

- Czy przekazanie 1% można określić mianem filantropii?
- Co według was oznacza filantropia i jak jest ona realizowana wspólnie?

Osoba moderująca zapisuje pomysły na tablicy. Po fazie twórczej następuje weryfikacja propozycji. Jeśli uczniowie sami nie podali takich pojęć jak: organizacje pozarządowe, non-profit, fundacje i stowarzyszenia, nauczyciel naprowadza ich na te pojęcia.

3. Przedstawienie tematu i celów zajęć.

Faza realizacyjna

1. Podział na trzy grupy i przygotowanie definicji pojęć: organizacja pożytku publicznego, organizacja non-profit i organizacja pozarządowa. Uczniowie mogą korzystać z dostępnych źródeł. Po upływie wyznaczonego czasu przedstawienie rezultatów pracy. Dyskusją o tym, co różni te rodzaje organizacji.

2. Praca w parach – analiza art. 20 i 21 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Uczniowie przygotowują krótkie notatki, jakie wymagania stawiane są wobec OPP. Chętne/wybrane pary przedstawiają swoje propozycje, pozostali uczniowie je weryfikują i w miarę potrzeby uzupełniają. W celu weryfikacji mogą też skorzystać z ilustracji interaktywnej „Wymagania wobec OPP”.

3. Wirtualny spacer. Po zapoznaniu się z materiałem uczniowie dzielą się na cztery grupy. Każdy zespół, korzystając z zasobów internetowych, wykonuje ćwiczenie 1 dołączone do spaceru (elementy WebQuestu). Po wyznaczonym czasie grupy prezentują rezultaty pracy na forum.

4. Uczniowie krótko wyjaśniają, kto może założyć organizację pozarządową, co to jest fundacja i jakie są rodzaje stowarzyszeń. Wykonują ćwiczenia interaktywne wskazane przez nauczyciela.

5. Nauczyciel pyta uczniów, kto z nich pracował jako wolontariusz. Chętni opowiadają o swoich doświadczeniach, pozostali mogą zadawać im pytania. Jeśli w klasie nie ma wolontariuszy, uczniowie przedstawiają swoje opinie na temat wolontariatu. Jako podsumowanie tego tematu rozwiązanie ćwiczenia 8 z bloku ćwiczeń interaktywnych.

6. Podział klasy na cztery grupy. Każda przygotowuje krótkie wystąpienie na temat: „Jaką rolę pełnią organizacje pozarządowe w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego w Polsce?”. Po upływie wyznaczonego czasu przedstawienie efektów pracy. Dyskusja.

Faza podsumowująca

1. Jako podsumowanie zajęć uczniowie tworzą mapę myśli przedstawiającą sieć pojęć związanych z organizacjami społecznymi – rozwinięcie gałęzi dotyczącej NGO. Chętne/wybrane osoby prezentują swoje mapy i je omawiają.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują wskazane ćwiczenia z sekcji „Sprawdź się”.

Materiały pomocnicze:

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2003 nr 96 poz. 873).

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Mapę myśli można wykorzystać również na lekcji powtórkowej. Wówczas uczniowie lub grupy przygotowują mapy przed zajęciami i prezentują je w trakcie lekcji.